

De boekenbank

Recensies en signaleringen

Le Petit Robert des noms propres. Dictionnaire illustré. Rédaction dirigée par Alain REY. Nouvelle édition [2007] refondue et augmentée. – Paris, Dictionnaires Le Robert (België: via Interforum Editis, Wavre), 2006, gekart., 24,5 x 17, XXVIII-[3]-2527 p., ISBN 2-84902-162-8, € 62,95.

Het geïllustreerde naslagwerk verscheen voor het eerst in 1974 als *Le Petit Robert 2* en werd sindsdien geregeld geactualiseerd en aangevuld in elkaar snel opvolgende uitgaven. De laatste editie (veertigduizend ingangen, waarvan een vierde met etymologische toelichting) bevat achterin een «Chronologie thématique illustrée», die in ruim honderdzestig bladzijden een synopsis van de geschiedenis (politiek, cultuur, wijsbegeerte en godsdiensten, wetenschappen en techniek, literatuur en kunst) biedt.

De jongste uitgave werd aangevuld met artikelen i.v.m. belangrijke politieke figuren en organisaties,¹ enkele toponiemen, namen uit de recente geschiedenis, hedendaagse schrijvers,² (podium)kunstenaars, economen en wetenschappers. In tientallen bestaande artikelen, vnl. over staten, politieke bewegingen en belangrijke personages, werd recent feitenmateriaal toegevoegd.

De met kleurenfoto's en kaartmateriaal geïllustreerde eendelige encyclopedie, die tweeëndertig jaar geleden gelanceerd werd als *editio minor* van de vierdelige *Dictionnaire universel des noms propres*,³ blijft een *steady seller* op de boekenmarkt.

Humor met een verleden. Onder redactie van Marnix BEYEN en Johan VERBERCKMOES. – Leuven, Universitaire Pers Leuven, 2006, 318 p., ISBN 90-5867-523-8, € 43. ALFRED CAUCHIE REEKS, [8].

Humor is van alle tijden maar de verschijningsvormen van humor – moppen en grappen – verouderen snel. Humor is duidelijk een sociaal en cultuurgebonden fenomeen, dat precies daarom heuristische waarde heeft om inzicht te krijgen in de collectieve identiteit van de gemeenschap waarin ze ontstond. De twaalf bijdragen in *Humor met een verleden* belichten heel uiteenlopende aspecten van het onderwerp.

Na de inleiding, waarin het problematische onderscheid tussen Germaanse en Romaanse humor de aandacht van de lezer op sleeptouw neemt, komen specifieke gebieden en tijdperken aan de beurt. De Britse humor werd al in haar eigenheid onderkend door Engelse essayisten uit de XVII^{de} tot de XIX^{de} eeuw, die er de elitaire *roots* probeerden van bloot te leggen. De Duitse politieke satire van de twee voorbije eeuwen stak de draak met een strakke, militaristische samenleving en vond zijn weg naar het publiek via ongecanoniseerde media,

¹ O.m. Hugo Chávez, koning Albert II en Dominique de Villepin.

² Franssprekende (bijv. M. Houellebecq en F. Weyergans) en anderstalige schrijvers.

³ Sous la direction de Paul Robert; rédaction générale Alain Rey et Josette Rey-Debove (1974, 4 vol.; van 1984 tot 1992 verschenen nog vier uitgaven in vijf boekdelen).

zoals tijdschriften en cabaret. De humor in koloniale reisverhalen (1880-1945) stoelt vaak op omkering van de gezichtspunten van blanken en zwarten: westerlingen zijn zich niet bewust van hun onhandigheid waardoor ze een stuk ijzer – noem het *spoon*, *cuillère* of *lepel* – nodig hebben om voedsel naar hun mond te brengen. Zwarte humor met politieke motieven, die courant was in het vroegere Zuid-Afrika, gleed vaak af naar sarcasme en wrangheid. De humor op de Balkan, die stereotypen over verschillende etnische bevolkingsgroepen in de verf zet, is ingebed in een rijke verteltraditie: vandaar de kenmerkende sappigheid die het obscene van schuine passages tempert.

Vier bijdragen zijn gewijd aan humor bij de clerus. De gedragscode die enkele bekende oudchristelijke schrijvers (Clemens van Alexandrië, Basilius de Grote, Augustinus ...) uitwerken, bevat een ethiek van de geoorlooftheid van de lach. Lachen mocht, maar met mate en het liefst onder de vorm van een discrete, waardige glimlach. De disciplinerende van lichamelijke gedragingen, incl. lachen, werd voortgezet in geschriften voor jonge kloosterlingen van o.m. Bernardus van Clairvaux en Hildegard van Bingen, en nadien afgezwakt door Franciscus van Assisi en zijn volgelingen, die hun sermoenen met humor kruidden. Het werk van de dominicaan Thomas van Cantimpré ligt op een breuklijn: ondanks de traditionele afwijzing van de lach, maakt de XIII^{de}- eeuwse auteur subtiele distincties i.v.m. diverse manieren van lachen en geeft hij enkele grappige *exempla* ten beste. Na het concilie van Trente vond de clerus, die meer in de pas liep of geacht werd dit te doen, een uitlaatklep in humor die een zelf van zelfspot uitsmeerde op de ambtelijke plichten en beperkingen.

De bundel wordt besloten door twee bijdragen over de humor waarmee Franse parlementariërs op het einde van de XIX^{de} eeuw en, dichterbij ons, beroepsrenners uit de laatste decennia hun veeleisende job relativeerden en draaglijk maakten.

De originele publicatie toont aan hoe sociale groepen d.m.v. humor opvattingen over zichzelf gestalte geven en dat ... humoristen lak hebben aan dwang en regelgeving.

Liddy FANINGER. *Multimenu. Aan tafel in 6 talen. Nederlands.* – Antwerpen/Apeldoorn, Garant, 2006, 16 x 10, 97 p., ISBN 90-441-1796-3, € 8,40.

Id. *Multimenu. Dîner en six langues. Français.* – Ibid., 16 x 10, 99 p., ISBN 90-441-1934-6, € 8,40.

Id. *Multimenu. Eine Geschmacksreise in 6 Sprachen. Deutsch.* – Ibid., 16 x 10, 99 p., ISBN 90-441-1935-4, € 8,40.

Id. *Multimenu. Your culinary guide in 6 languages. English.* – Ibid., 16 x 10, 97 p., ISBN 90-441-1936-2, € 8,40.

Id. *Multimenu. Con sabor en 6 idiomas. Español.* – Ibid., 16 x 10, 99 p., ISBN 90-441-1937-0, € 8,40.

Id. *Multimenu. A tavola in 6 lingue. Italiano.* – Ibid., 16 x 10, 99 p., ISBN 90-441-1938-9, € 8,40.

Id. *Multimenu. Set (Nederlands, Français, Deutsch, English, Español, Italiano).* – Ibid., 16 x 10, 6 vol., ISBN 90-441-1977-X, € 45.

Culinaire termen vormen geen prioriteit in het vreemdetalenonderwijs. Het is dan ook niet verwonderlijk dat Nederlandssprekenden soms moeite hebben om menu's in andere talen te begrijpen.

De reeks *Multimenu* biedt in vele gevallen hulp. Elk van de zes (afzonderlijk verkrijgbare) boekjes bevat de alfabetisch gerangschikte terminologie in de uitgangstaal, bijv. het Frans, geflankeerd door de equivalenten in de vijf andere talen (Engels, Nederlands, Duits, Italiaans, Spaans) in duidelijk herkenbare kolommen. Doordat elk van de zes talen uitgangstaal is in één boekje, volstaat het voor een reiziger die bijv. naar Italië gaat, om twee boekjes, i.c. *Multimenu Nederlands* en *Multimenu Italiaans*, bij zijn reisdocumentatie te voegen. De afzonderlijke menuwizers zijn bijzonder handig omdat ze heel compact zijn en de gebruiker feilloos weet waar hij wat kan opzoeken.

De auteur putte het taalmateriaal uit menulijsten die ze in de laatste jaren onder ogen kreeg. Het corpus bevat de meest voorkomende restaurantwoordenschat in binnen- en buitenland en betreft voornamelijk ingrediënten, smaken, courante bereidingswijzen en dranken. De boekjes behoeden de gastronomisch geïnteresseerde reiziger voor verrassingen en verwarringen⁴ en verhogen de kwaliteit van bewust gekozen tafelgeneugten.

Hugo Sonnevillie

---

⁴ *Rosenkohl* is geen rode kool maar spruitjes. De reeks *Biskuit*, *biscuit* (Frans en Engels), *biscotto*, *beschuit* en *bizcocho* zit vol "valse vrienden". Wat is het verschil tussen *zeeduivel* en *zeewolf*?

